

Η Γεωργική μας Έρευνα

Ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών

Άγγελος Κουρατζής

Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών
στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Οι ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών αποτελούσαν το κύριο γενετικό υλικό που χρησιμοποιούσαν οι γεωργοί μέχρι και τα μέσα του περασμένου αιώνα όταν ξεκίνησε η αντικατάστασή τους με νέες, μοντέρνες ποικιλίες οι οποίες προέκυψαν από τα προγράμματα βελτίωσης σιτηρών. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους έχει αυξηθεί το παγκόσμιο ενδιαφέρον για τη χρήση παραδοσιακών ποικιλιών τόσο για επιστημονικούς σκοπούς όσο και για την επαναφορά τους στην καλλιέργεια.

Οι ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες είναι ποικιλίες οι οποίες δεν προέκυψαν από κάποιο πρόγραμμα βελτίωσης ή επιστημονική δραστηριότητα. Διατηρούνται αποκλειστικά από τους γεωργούς από σπόρους της δικής τους παραγωγής, έχουν μακρόχρονη παρουσία σε μία περιοχή και παρουσιάζουν ιδιαίτερη προσαρμοστικότητα στους βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες της περιοχής που καλλιεργούνται. Η διατήρησή τους αποκλειστικά από γεωργούς, καθώς και οι πιέσεις που δέχονται από ανθρώπινες επιλογές και το περιβάλλον, συμβάλλουν στη δημιουργία γενετικής παραλλακτικότητας η οποία μεταβάλλεται στον χώρο και στον χρόνο. Αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την προσαρμογή των παραδοσιακών ποικιλιών στο περιβάλλον που καλλιεργούνται.

Από αρχαιολογικές ανασκαφές είναι γνωστή η παρουσία σιτηρών στην Κύπρο από το 6000π.Χ. Το 1927 επι-

σκέφθηκε την Κύπρο ο Ρώσος γενετιστής Vanilov και έγιναν οι πρώτες εκτεταμένες συλλογές παραδοσιακών ποικιλιών σιτηρών. Το 1973 η ερευνήτρια Erna Bennet αναφέρει ότι οι ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών καλλιεργούνται σε μεγάλη έκταση και διαπιστώνει την ύπαρξη μεγάλης παραλλακτικότητας, κυρίως στις ορεινές περιοχές Τροόδους και Πενταδακτύλου. Το 1978 γίνεται συστηματική συλλογή των ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών σιτηρών από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς. Συνολικά συλλέχθηκαν 106 καταχωρήσεις σπόρων σιτηρών από διαφορετικές περιοχές της Κύπρου (πίνακας 1). Οι καταχωρήσεις αυτές διατηρούνται στην Τράπεζα Γενετικού Υλικού του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών. Σήμερα, παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών συνεχίζουν να καλλιεργούνται σε πολύ μικρή έκταση, κυρίως σκληρού σιταριού, στις ορεινές και απομακρυ-

Σκληρό Σιτάρι				Κριθάρι	
Ποικιλία	Αριθμός καταχωρήσεων	Ποικιλία	Αριθμός καταχωρήσεων	Ποικιλία	Αριθμός καταχωρήσεων
Κυπερούντα	14	Γιαννής	2	Εξάτζιο	14
Ψαθάς	3	Γιαννάκης	5	Παφίτικο	3
Τριπολίτης	24	Ιρακινός	3	Αθηναίδα	2
Χαμίρα	4	Λοίζος	2	Μάυρο	1
Φαμίρα	4	Κοκκινοσίταρο	1	Κουντούρι	1
Εξαίπιπη (EXIPI)	1	Κόκκινο	3	Cyprus black	1
Ασπρής	2	Αθεραπτικό	1	Άγνωστη	4
Βρουλιάς	1	Καμπούρικο	1		
Μαυροθέρι	5	Μαυροζιηπερούντα	1		
		Άγνωστη	3		

Πίνακας 1: Παραδοσιακές ποικιλίες σιτηρών που διατηρούνται στην Τράπεζα Γενετικού Υλικού του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών

σμένες περιοχές της επαρχίας Πάφου.

Οι παραδοσιακές ποικιλίες είναι πιο ψηλές, πιο όψιμες και λιγότερο παραγωγικές σε γεωργικά συστήματα υψηλών εισροών από τις μοντέρνες ποικιλίες. Παρουσιάζουν, επίσης, εντονότερο πλάγιασμα. Τα χαρακτηριστικά αυτά, και ιδιαίτερα η χαμηλότερη απόδοση, συνετέλεσαν στην εγκατάλειψη της καλλιέργειάς τους και στην αντικατάστασή τους από μοντέρνες ποικιλίες.

Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια η επιστημονική έρευνα κατέδειξε τη χρησιμότητα των παραδοσιακών ποικιλιών ως πηγή γονιδίων για τη βελτίωση νέων ποικιλιών λόγω της μακροχρόνιας προσαρμογής τους σε περιβάλλοντα με βιοτικές και αβιοτικές καταπονήσεις. Παράλληλα, ανέδειξε τη χρησιμότητά τους ως γενετικό υλικό για χρήση σε γεωργικά συστήματα χαμηλών εισροών όπως η βιολογική γεωργία.

Οι ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες σχετίζονται με την ιστορία, την παράδοση και τα έθιμα της περιοχής όπου καλλιεργούνταν. Τα πιο πάνω συνηγορούν στην ανάγκη συνέχισης της διατήρησης των παραδοσιακών ποικιλιών σιτηρών και δημιουργούν τις προοπτικές για περαιτέρω χρήση τους. ■

Εικόνες 1&2: Στάχυα διαφόρων ποικιλιών σιτηρών

Ερευνητικό πρόγραμμα DoMEsTic Παράγοντες που επηρεάζουν τον τομέα της αιγοπροβατοτροφίας σε χώρες της Μεσογείου

Δρ Γεωργία Χατζηπαύλου
Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών Α'
στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Το ερευνητικό πρόγραμμα DoMEsTic πέτυχε τη χρηματοδότησή του μετά από πανευρωπαϊκή αξιολόγηση που έγινε το πρώτο τρίμηνο του 2012, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου ARIMNet (Agricultural Research in the Mediterranean Area), το οποίο αφορά την έρευνα στη γεωργία και κτηνοτροφία στην περιοχή της Μεσογείου. Στόχος του δικτύου ARIMNet είναι η ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ χωρών της Μεσογείου και η δημιουργία μιας ενιαίας ερευνητικής κοινότητας, μέσω του συντονισμού των εθνικών προγραμμάτων αγροτικής έρευνας. Οι χώρες της Μεσογείου παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι σημαντικά για τη γεωργία και την παραγωγή τροφίμων, όπως το κλίμα, η βλάστηση και η μοναδική βιοποικιλότητα. Το δίκτυο ARIMNet επιδιώκει τη συνεργασία ερευνητικών ομάδων των χωρών της Μεσογείου για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων, όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η διαχείριση των φυσικών πόρων και η κλιματική αλλαγή.

Το πρόγραμμα DoMEsTic συντονίζει ερευνητική ομάδα του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ από την Ελλάδα, και συμμετέχει το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών εκ μέρους της Κύπρου, καθώς επίσης και ερευνητές από τη Γαλλία και το Μαρόκο. Το ερευνητικό έργο DoMEsTic έχει ως τίτλο «Η μεσογειακή βιοποικιλότητα ως εργαλείο για αειφόρο ανάπτυξη του τομέα των μικρών μηρυκαστικών: συνδυάζοντας την παραδοσιακή γνώση με την καινοτομία». Κύριος σκοπός του έργου είναι η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των ποιμενικών, εκτατικών και μεικτών παραγωγικών συστημάτων, προβάτων και αιγών στους άξονες: περιβάλλον, οικονομία και κοινωνία.

Στο πλαίσιο του προγράμματος διερευνώνται οι εξής παράγοντες της αιγοπροβατοτροφίας:

1) οι διαφορετικές συνισταμένες του παραγωγικού συστήματος,

2) η συλλογική οργάνωση του τομέα της αιγοπροβατοτροφίας σε τοπικό επίπεδο, και
3) η εφοδιαστική αλυσίδα, οι δυνατότητες προώθησης των προϊόντων και οι τάσεις της αγοράς.

Όλα αυτά εξετάζονται και στις τέσσερις μεσογειακές χώρες που συμμετέχουν, ώστε να εντοπιστούν ομοιότητες και διαφορές, αλλά και να καταρτιστεί μια κοινή προσπάθεια και προσέγγιση για να ληφθούν γνώσεις και εμπειρίες για παραγωγικότερη αντιμετώπιση των ζητημάτων που θα εντοπιστούν σε κάθε χώρα ξεχωριστά.

Στο παρόν στάδιο, το ερευνητικό πρόγραμμα βρίσκεται στο τρίτο έτος της υλοποίησής του. Αρχικά, οι ερευνητικές δραστηριότητες επικεντρώθηκαν στη δημιουργία ενός κοινού ερωτηματολογίου και στη συλλογή πληροφοριών από τους κτηνοτρόφους στις

τέσσερις χώρες που συμμετέχουν (Κύπρος, Ελλάδα, Γαλλία, Μαρόκο). Ακολούθως, μέσω προκαταρκτικών αναλύσεων των δεδομένων, χαρτογραφήθηκε η κάθε περιοχή, ταυτοποιήθηκαν οι κύριοι συμμετέχοντες στη διαχείριση των φυλών αιγοπροβάτων και περιγράφηκαν οι διαδικασίες για παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας. Τέλος, έγινε συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών από τις τέσσερις χώρες, ώστε να δημιουργηθούν οι χάρτες για την αλυσίδα αξίας της κάθε χώρας.

Μέχρι τώρα, ανάμεσα σε άλλα πρωταρχικά ευρήματα και μέσω της συλλογής στοιχείων για πολλά επίπεδα παραγωγής, έχουμε εντοπίσει τις εξής προκλήσεις για την αιγοπροβατοτροφία στην Κύπρο και τις υπόλοιπες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα: Πρώτη πρόκληση που εντοπίστηκε σε όλες τις χώρες, εκτός από τη Γαλλία, είναι η γήρανση των ατόμων που απασχολούνται στην αιγοπροβατοτροφία και η απουσία διαδόχων στον τομέα αυτό. Δεύτερη πρόκληση, η οποία δηλώθηκε από το 1/3 περίπου των Κύπριων αιγοπροβατοτρόφων ως σημαντικό πρόβλημα, είναι η απουσία τεχνικής υποστήριξης για τη διαχείριση, βελτίωση, διατροφή, αναπαραγωγή και αντιμετώπιση ασθενειών των ζώων. Τρίτον, οι αιγοπροβατοτρόφοι της Κύπρου και του Μαρόκου θεωρούν ως πολύ σημαντικό παράγοντα που αποτρέπει την ανάπτυξη του τομέα, το γεγονός ότι η προώθηση παραδοσιακών πιστοποιημένων προϊόντων είναι πολύ περιορισμένη. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει στη Γαλλία, όπου οι κτηνοτρόφοι έχουν σημαντικά οφέλη από την ευρεία πιστοποίηση και προστιθέμενη αξία των προϊόντων τους, κυρίως

τυριών. Τέλος, ακόμη ένα σημείο που κρίνεται ως πολύ σημαντικό από τα 2/3 των ερωτηθέντων παραγωγών στην Κύπρο είναι οι αλλαγές που έχουν γίνει στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΕ, κυρίως στο θέμα των επιδοτήσεων και ενισχύσεων των κτηνοτρόφων. Σε αυτό συμφωνούν και οι κτηνοτρόφοι στη Γαλλία και την Ελλάδα.

Τον Απρίλη του 2014, διεξήχθη η τρίτη ετήσια επιστημονική συνάντηση ολόκληρης της ερευνητικής ομάδας στην Κύπρο, όπου και συζητήθηκαν τα αποτελέσματα των δεσμών εργασίας που είχαν ολοκληρωθεί και τα εξαγόμενα συμπεράσματα. Έγινε επίσης προγραμματισμός των εργασιών για ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος μέχρι το τέλος Απριλίου 2015. Συμφωνήθηκε όπως συνεχιστεί η συλλογή και ανάλυση δεδομένων για τους παράγοντες που επηρεάζουν την προώθηση των προϊόντων από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους, τις αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με τη διαχείριση των προϊόντων και των κτηνοτροφικών μονάδων και πως αυτές μπορούν να βελτιστοποιηθούν.

Απώτερος στόχος του ερευνητικού προγράμματος DoMEsTic είναι να περιγραφούν ενδελεχώς οι παράγοντες που θα προσθέσουν αξία στα προϊόντα, και επομένως μεγαλύτερο οικονομικό όφελος για τον παραγωγό, αλλά και να αξιολογηθεί η αειφορική διαχείριση της αιγοπροβατοτροφίας ως προς την παραγωγή, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την κοινωνικοοικονομική διάσταση της συνεισφοράς αυτού του τομέα σε κάθε χώρα. ■

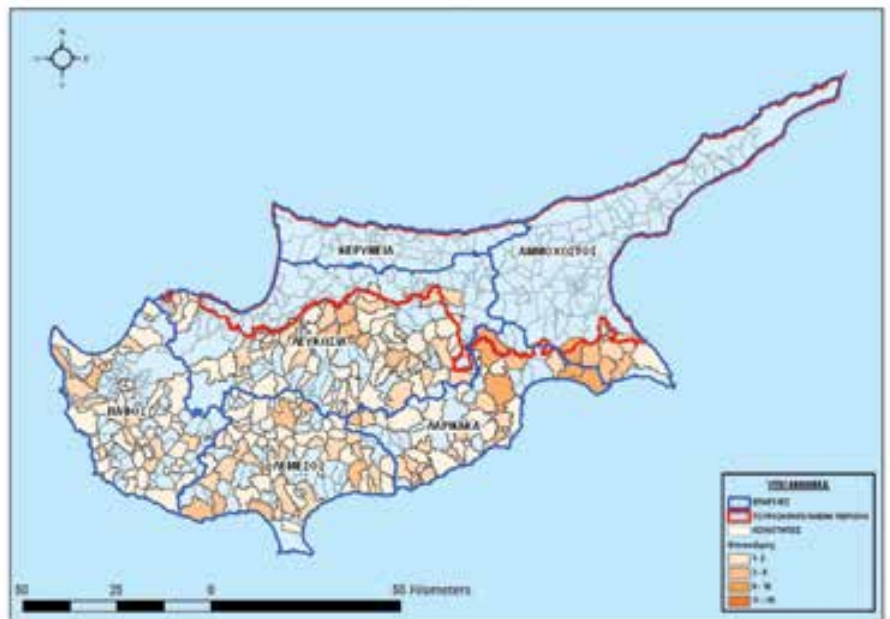
Ο ρόλος των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών στην πληροφόρηση των αγροτών

Ανδρέας Στυλιανού
Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών και
Γιώργος Αδαμίδης
Ανώτερος Λειτουργός Γεωργικών Ερευνών
στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών

Οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προσαρμογή και στον προγραμματισμό της παραγωγής με βάση τις απαιτήσεις της αγοράς (εγχώριας και εξωτερικής), στη διευκόλυνση της διάθεσης των προϊόντων, στην εφαρμογή κοινών κανόνων παραγωγής, κυρίως, σε θέματα ποιότητας, προστασίας του περιβάλλοντος, εφαρμογής συστημάτων ολοκληρωμένης και βιολογικής παραγωγής, αλλά και στη δημιουργία κλίματος οικονομίας νερού. Γενικότερα, με την οργάνωση, οι αγρότες (γεωργοί και κτηνοτρόφοι) μπορούν να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που απαιτούνται για να παράγουν, να προσθέτουν αξία και να εμπορεύονται τα προϊόντα τους. Με βάση τα πιο πάνω, οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να αποτελέσουν σημαντικότατο εργαλείο σωστής πληροφόρησης των αγροτών.

Ο Κλάδος Αγροτικής Ανάπτυξης του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ), αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών για την έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση των αγροτών, πραγματοποίησε σχετική έρευνα. Στο πλαίσιο της έρευνας καταρτίστηκε τυχαίο στρωματοποιημένο δείγμα από όλες τις περιοχές της ελεύθερης Κύπρου και συντάχθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιείχε ερωτήσεις σχετικές με την πληροφόρηση των αγροτών από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών. Ακολουθήθηκε η διαδικασία των προσωπικών συνεντεύξεων που είχε ως αποτέλεσμα τη συλλογή 602 πλήρως συμπληρωμένων ερωτηματολογίων (εικόνα 1). Τα κοινωνικοοικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Από τον πίνακα 1 προκύπτει ότι η πλειονότητα (53%) των συμμετεχόντων ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία από 40 έως 61 ετών, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (49,2%) είναι απόφοιτοι λυκείου. Επιπρόσθετα, σχεδόν το 71% του δείγματος είναι γεωργοί και οι περισσότεροι, (26,2%) δραστηριοποιούνται στην επαρχία Λεμεσού, ακολουθεί η επαρχία Λευκωσίας (23,4%),

Εικόνα 1: Κατανομή του δείγματος της έρευνας (n=602)

η Λάρνακα (24,1%), η Πάφος (17,3%) και η Αμμόχωστος (9%). Σχετικά με το Ετήσιο Γεωργικό Εισόδημα, το μεγαλύτερο ποσοστό (25,2%) του δείγματος ανήκει στην κατηγορία ≤ 5.000 ευρώ, ενώ το 23,1% στην κατηγορία ≥ 30.001 ευρώ. Τέλος, ένα σημαντικό ποσοστό (44,5%) των συμμετεχόντων είναι μέλη σε κάποια Ομάδα/Οργάνωση Παραγωγών.

Σχετικά με την πληροφόρησή τους από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών και λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του δείγματος

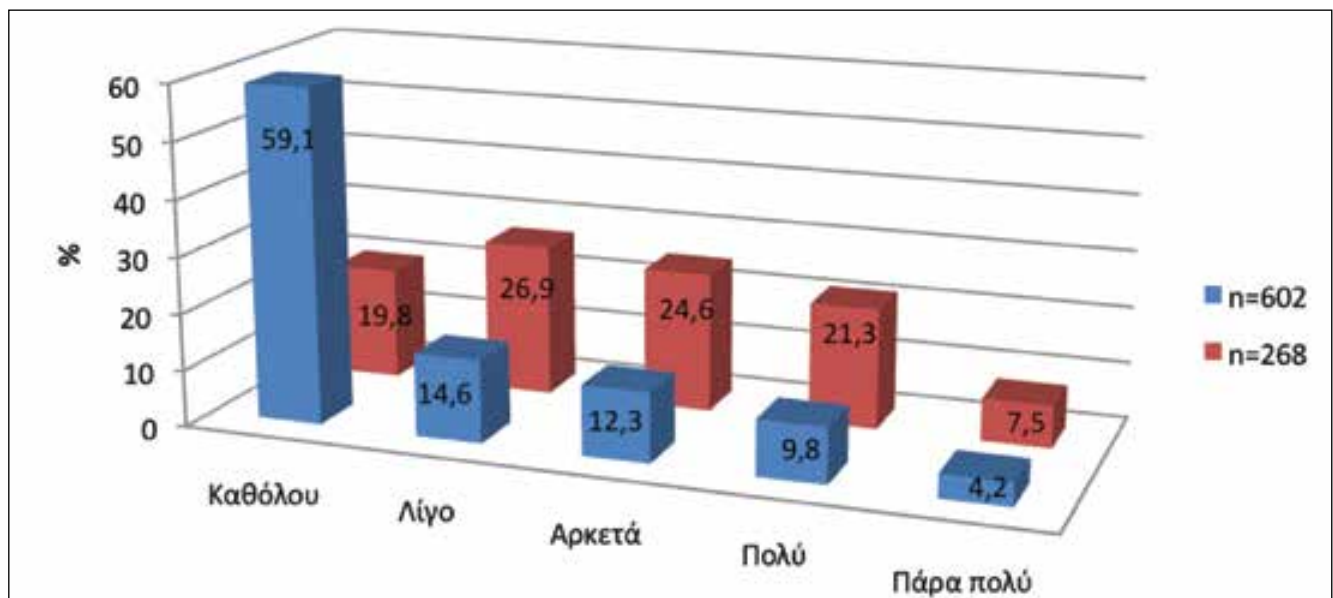
(n=602), το 59,1% των παραγωγών δηλώνει ότι δεν ενημερώνεται καθόλου από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών, το 14,6% ενημερώνεται λίγο, το 12,3% αρκετά, το 9,8% πολύ και το 4,2% πάρα πολύ. Από την άλλη, από τους παραγωγούς που είναι μέλη σε Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών (n=268), το 19,8% δεν ενημερώνεται καθόλου από αυτές, ενώ οι υπόλοιποι (80,2%) λαμβάνουν κάποιου είδους πληροφόρηση (λίγη, αρκετή, πολύ, πάρα πολύ) από τις οργανώσεις στις οποίες ανήκουν (διάγραμμα 1).

Παρ' όλα αυτά και ανεξάρτητα από το αν ένας παραγωγός είναι ή δεν είναι μέλος σε Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών, το 58,3% του δείγματος θεωρεί ότι ο ρόλος των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών στην ενημέρωσή τους είναι (ή θα μπορούσε να είναι) πολύ σημαντικός, ενώ το 17,3% πιστεύει ότι ο ρόλος των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών στην ενημέρωσή τους δεν είναι καθόλου σημαντικός. Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών ως μέσο ενημέρωσης των αγροτών, το 34,1% του δείγματος θεωρεί τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών αποτελεσματικές ως προς την πληροφόρηση που τους παρέχει, ενώ ανάμεσα σε 13 πηγές πληροφόρησης, οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών κατατάσσονται στην 7^η θέση (διάγραμμα 2).

Σε ερώτηση κατά πόσον η πληροφόρηση που έλαβαν από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών τούς έχει επηρεάσει θετικά, δηλαδή να καινοτομήσουν, να εισαγάγουν νέες τεχνολογίες και να εφαρμόσουν ερευνητικά αποτελέσματα, η πλειοψηφία (52,3%) των ερωτηθέντων δήλωσε «καθόλου», το 12,1% «λίγο», το 6% «μέτρια», το 20,6% «πολύ» και το 9% δήλωσε «άγνοια». Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα μέλη των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών (n=268) διαφέρουν σημαντικά, αφού το 24,6% απάντησε «καθόλου», το 20,5% «λίγο», το 11,2% «μέτρια», το 43,3% «πολύ» και το 0,4% απάντησε ότι δεν γνωρίζει. Επιπρόσθε-

Μεταβλητή	%
Ηλικία (έτη)	
18-39	32,7
40-61	53,0
≥62	14,3
Μορφωτικό επίπεδο	
Χωρίς μόρφωση	0,8
Δημοτικό	15,0
Γυμνάσιο	12,8
Λύκειο	49,2
Τριτοβάθμια	22,3
Τύπος δραστηριότητας	
Γεωργία	70,9
Κτηνοτροφία	29,1
Τόπος δραστηριότητας	
Λευκωσία	23,4
Λεμεσός	26,2
Αμμόχωστος	9,0
Λάρνακα	24,1
Πάφος	17,3
Ετήσιο Γεωργικό Εισόδημα (ευρώ)	
≤5.000	25,2
5.001-10.000	17,6
10.001-20.000	18,6
20.001-30.000	15,4
≥30.001	23,1
Μέλος σε Ομάδα/Οργάνωση Παραγωγών	
Ναι	44,5
Όχι	55,5

Πίνακας 1: Κοινωνικοοικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος (n=602)

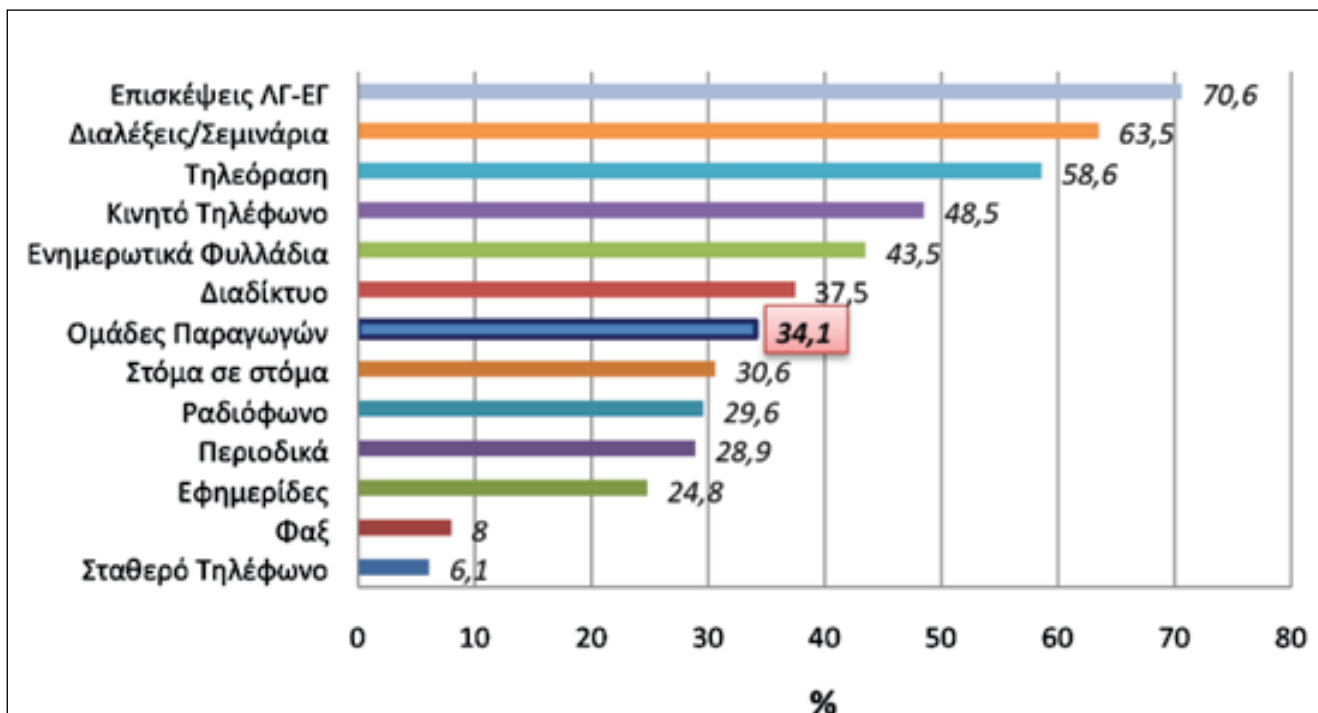

Διάγραμμα 1: Βαθμός πληροφόρησης από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών του συνολικού δείγματος (n=602) και των μελών των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών (n=268)

τα, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν ανάμεσα σε 13 πηγές πληροφόρησης (διάγραμμα 2), αυτές με τις οποίες πιστεύουν ότι διαδίδεται καλύτερα (έγκαιρα και έγκυρα) η πληροφόρηση. Οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών επιλέχθηκαν από το 34,6% του δείγματος (n=602). Το ποσοστό αυτό στα μέλη των Ομάδων/

Οργανώσεων Παραγωγών (n=268) αγγίζει το 57,1%.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από τους αγρότες που είναι μέλη σε Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών (n=268), το 21,6% δηλώνουν ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από την πληροφόρηση που τους πα-

Διάγραμμα 2: Αποτελεσματικότητα των Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών ως μέσο ενημέρωσης ανάμεσα σε 13 πηγές πληροφόρησης (n=602)

ρέχουν οι οργανώσεις τους, ενώ, ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό (34,7%) δηλώνει πολύ ικανοποιημένο. Οι υπόλοιποι απάντησαν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι (28,4%), μέτρια ικανοποιημένοι (14,6%) και ένα πολύ μικρό ποσοστό δήλωσε άγνοια (0,7%) (πίνακας 2).

Για να εξεταστεί κατά πόσον υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ενημέρωσης από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ) και της ηλικίας, της μόρφωσης και του Ετήσιου Γεωργικού Εισοδήματος, χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman (rs). Βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική **αρνητική συσχέτιση** μεταξύ της ενημέρωσης από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών και της ηλικίας σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% [rs (600)=0.12, p=0.004]. Άρα μπορούμε να πούμε ότι οι μεγαλύτερης ηλικίας παραγωγοί τείνουν να ενημερώνονται λιγότερο

n=268	
Ικανοποίηση	%
Καθόλου	21,6
Λίγο	28,4
Μέτρια	14,6
Πολύ	34,7
Δεν ξέρω	0,7
Σύνολο	100,0

Πίνακας 2: Ικανοποίηση από την πληροφόρηση που παρέχουν οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών στα μέλη τους

από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών ή οι μικρότερης ηλικίας παραγωγοί τείνουν να ενημερώνονται περισσότερο από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών. Επίσης, στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση βρέθηκε να υπάρχει και με τη μόρφωση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% [rs (600)=0.09, p=0.03]. Άρα οι λιγότερο μορφωμένοι παραγωγοί τείνουν να ενημερώνονται περισσότερο από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών ή οι περισσότερο μορφωμένοι τείνουν να ενημερώνονται λιγότερο από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών. Τέλος, στατιστικώς σημαντική διαφορά με θετική συσχέτιση βρέθηκε να υπάρχει με το Ετήσιο Γεωργικό Εισόδημα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% [rs (600)=0.19, p<0.001]. Αυτό σημαίνει ότι οι παραγωγοί που πληροφούνται περισσότερο από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών είναι πιο πιθανόν να έχουν υψηλότερο Ετήσιο Γεωργικό Εισόδημα και αντίστροφα.

Συμπερασματικά, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του ΙΓΕ, αρκετοί παραγωγοί δηλώνουν ικανοποιημένοι από την πληροφόρηση που τους παρέχουν οι Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών και, ανεξάρτητα από τον αν είναι ή δεν είναι μέλη σε Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών, θεωρούν ότι ο ρόλος των τελευταίων στην ενημέρωσή τους είναι πολύ σημαντικός. Τέλος, από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων φαίνεται ότι οι μικρότερης ηλικίας ή λιγότερο μορφωμένοι παραγωγοί τείνουν να ενημερώνονται περισσότερο από τις Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών, ενώ, παράλληλα, αυτοί που ενημερώνονται από τις οργανώσεις τείνουν να έχουν υψηλότερα εισοδήματα. ■